

A TENGERRPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szerda, 1908. szeptember 16.

198. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fiók-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . 12 kor. Egy óra . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos pett sorja 40 fillér.

A munka joga.

A munkás és a munkaadó között való jogviszony szabályozatlansága az utóbbi években köztudat szerint olyan bajokat hozott erre a szomorú világra, hogy a nemzetgazdaságunk léte teljesen szinte a feje tetejére állott s az egész jövője már bizonytalannak tetszett.

Sztrájkok és kizárások kiélesült csatája folyt mindenfelé. Két éles kard csapdosta egymást, míg végül mindkettő eltompult s mint hasznavehetetlen tárgy hevert a földön. A két oroszán anekdotája ez, amelyek addig marták egymást, míg uoljára mindkettőből csak a farka maradt meg.

Kétségtelen, hogy a túlzott sztrájkmozgalmak okozták a kizárásokat, miután egyes gyárak, ipartelepek arra a tapasztalatra jutottak, hogy ha tovább tart a túlzás a munkabérek tekintetében, nem bírják ki a mulatságot: kénytelenek beszüntetni az üzemet. Hát mielőtt teljesen megbuknának, megkísérelték az élethalál harcot.

A harc mindkét részről szervezeten indult meg. A sztrájk szervezete megtiltotta a munkát annak a munkásnak is, aki dolgozni akart, a kizárás hasonló módon szervezeti és kölcsönöségi alapon állott.

A háborúnak az ipari fejlődés, közvetve egész nemzetgazdaságunk itta meg a levét. Ipartelepek szüntették be üzemüket, részvénytársaságok oszlottak fel s számtalan helyen redukálták az üzemi tevékenységet, — másfelől ismét számtalan munkás maradt munka nélkül s általán a harc áldatlan helyzeteket teremtett.

A sztrájkok által elért magas munkabérek és a munkaszabályok azt érték el, hogy az ország városai senki sem akar építeni, mert az építkezés drága, hogy a hallatlanul magas házbérekkel sem lehet többé a tőke megfelelő kamatoztatását elérni. Az eredmény a városokban: lakásnév és házbérdrágulás, mert a lakosság szaporodásával nem áll arányban a lakóházak szaporodása.

Ugyanazok a bajok és a hibák más iparágaknál is tapasztalhatók. És az ország nem bírja el az ipar további drágulását. Peccatur intra et extra muros. Veszedelem a sztrájk és veszedelem a kizárás is. Bizonyos esetekben mindkettő jogosult fegyver, de csak kivételes esetekben. Kényszereszközökkel nem szabad egyiket sem alkalmazni.

Az új ipartörvény, amelynek javaslata nemrég került nyilvánosságra, elismeri a sztrájknak, mint erős gazdasági fegyvernek jogosultságát, de korlátozni kívánja ott, ahol a közérdeket, vagy pedig a jóhiszemű munkálató magánérdekeit alapos ok nélkül sérti.

Az új törvényjavaslat szerint nem lehet többé a munkást sztrájkra kényszeríteni. De tiltja egyúttal a szervezeti kizárást. Nem szabad sem a sztrájkhoz, sem a kizárási megálapodáshoz való csatlakozáshoz erőszakkal, vagy fenyegetéssel rábírnivalak. Nem sza-

bad a munka folytatása vagy újból való megkezdése alkalmával annak a megakadályozása végett tüntetni.

Ezekkel szemben új intézményeket állít fel a munkásvédelem javára. Muukaügyi választmányokat. Mánkaskamarákat. Kötelezővé teszi a békéltetésnél a választott bíróság eljárást. Független bíróból szervez döntő bíróságot azokra az üzemekre, amelyekhez a sztrájk és kizárás tilos, mint: közvilágítás, tüzelés, hajózás, vízvezeték, kórházi szolgálat.

A kereskedelemügyi kormány okulva a tapasztalatokon e törvényjavaslatot nyíltan teszi közzé, hogy minden érdekelt tanulmányozhassa s megtehesse reá az észrevételeit, ott, a hol az ő tapasztalatai szerint észrevétel tehető. Az ipari élet ezer meg ezer viszonylatának rugóit csak a bennük eljáró, bennük élő ember ismeri.

Fontolóra kell vennünk a törvénytervezet összes intézkedéseit, hogy mire törvény válik a javaslatból, az megfelelően a gyakorlati életnek is. Mert csak úgy érheti el a hivatását, hogy nagygyá és hatalmassá tegye nemzetgazdaságunk egyik legfontosabb szervét: a magyar ipart.

Az amerikai Egyesült-Államok vámkezelésének szigorítása.

A m. kir. Kereskedelmi Múzeum a következőket ajánlja az érdekelt figyelmébe:

Az Egyesült-Államok kongresszusának képviselőtestülete még május havában elfogadott és bizottsági tárgyalás alá utalt egy a vámtarifátörvény végrehajtási szabályzatának a módosítására vonatkozó javaslatot, amely javaslat e szabályzatának a külföldi exportőrök és az amerikai importőrök szempontjából nagyon is módosításra szoruló intézkedéseit még szigorítja, a főbecsüsök (General-Appraisers) állását még inkább függetleníti, úgy, hogy még az elnöknek se lehessen módjában ezeket állásuktól felmenteni, elmozdítani, azonkívül még jelentékenyen fokozza, emeli is a főbecsüsök fizetését.

A jelzett törvényjavaslat immár törvényerőre emelkedett és július 1-én érvénybe is lépett. Az új vámkezelési szabályzat, az 1890. június 10-iki, a „vámjövendelmek beszédésének egyszerűsítéséről“ szóló és az 1897. július 24-iki a „vámjövendelmek biztosításáról“ és az Egyesült-Államok iparának fámogatásáról“ szóló törvények illető szakaszainak megváltoztatásával, a vámkezelési eljárást — úgy az importőrök, mint a külföldi exportőrök érdekeinek szempontjából — még sokkalta terhebbé tette.

A főbecsüsök hatósága a szövetségi kerületi bíróságok (Circuit-Bourt) jellegét, hatáskörét nyerte vámügyekben, a főbecsüsök bírói hatáskört nyertek fizetésüknek 7000 dollárról 9000 dollárra való emelésével; jogukban áll tanuk beidézése, a „törvényszék utasításainak, intézkedéseinek be nem tartása esetén a tanuknak, feleknek büntetése“ és követelhetik, hogy az importőrök a vámszedők határozatai, becslései ellenében tett fellebbezéseik esetében a teljes bizonyítási anyagot betérjesszék. Ezt a bizonyítási anyagot a felebező importőrök

eddigelé a szövetségi felebbezési bírósághoz intézett fellebbezésük tárgyalása céljaira tartották fenn — inkább bizva ebben a bíróságban, mint az importőrökkel szemben rendkívül elfogult és minden importőrben már különben is az állam károsítására törekvőt látó főbecsüsökben.

A felebbezési határidő az eddigi 10 nap helyett 15 napban határozott meg, ami az importőrnek szánt előnynek adatott meg, ez azonban nem előny, ha tudjuk, hogy a főbecsüsök hatósága egy éven belül is felebbezhet.

Az új szabályok tehát semmiképpen sem szolgálnak kiviteli törekvéseink előnyére, sőt a vámkezelési eljárást megnehezítik, az által, hogy a külföldi exportőr ezután még sokkal inkább ki lesz szolgáltatva a főbecsüsök kényuraságának, erőszakos, elfogult intézkedéseinek, amivel újabb nehézségek támasztanak kiviteli üzletünk emelkedésének.

A kábel jubileuma.

Manapság minden csekélységet megünnepelnek, nincs nap, hogy valamit ne jubiláljanak. Mégis ime augusztus hónap elmúlt és semmiféle hivatalos ünnepek nem hirdettek 50 évfordulóját annak, hogy, hogy Európa és Amerika között az első tengeralatti kábelt lefektették.

Az első kábel Valentia Islandtól (Irország) Ucart Contentig (Neufundland) húzódott és mintegy 200 mérföld hosszú volt. 1845-ben majd 1854-ben már történtek kísérletek a kábel fektetésre, de ezek eredménytelen nem jártak, főképpen mert — nem volt pénz. 1854 végén Gisborne angol mérnök miután ismét hasztalan próbálkozott Angliában, Newyorkba utazott, hogy tervének az amerikai tőkét megnyerje. A mérnököt Cyrus W. Fieldhez utasították, aki bátyjával, Davis Dudley Field-el együtt élénken érdeklődött s terv iránt. Nekik köszönhető, hogy már 1856-ban a kábel fektetésre a kezdeményező lépéseket az időközben létesített „Atlantic Telegraph Co.“ megtehetette.

Két hajót béreltek, az angol Agamemnon-t és az amerikai Niagara-t. A két pánccslos 1847 augusztus havában hagyta el Ufundlandot. A kábelfektetés eleinte sikerült, mikor azonban már 365 mérföldre jutottak, a kábel 2000 méter mélységben elszakadt. Field töképenzesel a balsiker következtében elvesztették bátorságukat, de a buzgó férfiú nem hagyta magát és nagy nehezen sikerült ismét új társaságot összehoznia. Még kétszer hiúsult meg a terv, de Field erélye nem csökkent, bátorsága, bizalma nem veszett el. Kitartással 1858. nyarán aztán élvezhette gyümölcsét: a kábelfektetés sikerült és a nagy eseményre a világ minden részéből összesereglett uralkodók, államférfiak, tudósok, mind Fieldet ünnepelték.

Ámde az öröm nem sokáig tartott. Néhány száz távirat váltása után kiderült, hogy a kábelnek lényeges hibái vannak és lassankint teljesen hasznavehetetlen lett. A megpróbáltatások új hét esztendeje következett; addig tartott, míg Field a hatalmas „Great Eastern“ hajót felszerelhette a kábelfuzásra. Ekkor azonban a már lefektetett kábel érthetetlen okból elmerült, végképen eltűnt. Hiába keresték, nem bírták megtalálni. Ismét egy év felt el és ekkor nemcsak sikerült a kábelt lefektetni, de előkerült a múlt évben elvesztett vezeték is, úgy, hogy most két huzal állott rendelkezésre. Ezzel aztán a kábel jövője biztosítva volt.

Ma már a kábelek hossza több, mint 247.000 mérföld, a huzalok száma 16. Ezek között leghosszabb — 41.000 mérföld — az a

kábel, amely Angliát Portugáliával, Egyiptommal, Adennel köti össze.

Minél jobban terjed a kábel, annál olcsóbb lett használata. 1866-ban egy szó a kábelben 5 dollárba, később 2.5 dollárba került; ma már Newyorkból bármely európai államba 25 centbe kerül a kábel tudósítás. Field megérthette a kábel elterjedését és dicsőségét, 1892-ben halt meg, amikor műve már meghódította a mérhetetlen Óceánt.

UJDONSÁGOK.

— **Wickenburg gróf — kormányzó-helyettes.** Mint értesülünk, a király Wickenburg István grófot, a fiemei és magyar-horvát tengerparti ki. kormányzóság miniszteri tanácsosát, kormányzóhelyettesé nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap egyik legközelebbi számában fog megjelenni.

— **Változások a fiemei honvédtisztikarnál.** Molnár József honvédfőhadnagyot a honvédelmi minisztérium a fiemei honvédszázadtól áthelyezte a debreceni 3. honvéd-gyalogezredhez és helyébe weniawai lovag Zubriczky Zoltán főhadnagyot a pozsonyi 3. honvéd-gyalogezredtől a fiemei századhoz helyezte át.

— **Házasság.** Copaitich Zsigmond a Magyar-horvát tengeri gőzhajózási társaság elnöke tegnap esküdtött örök hűséget Gorup Józsa kisasszonynak, Gorup Antal helybeli nagyiparos leányának.

— **Téli hivatalos órák a városnál.** Holnap e hó 16-án lépnek életbe a városi hivataloknál a rendes téli hivatalos órák, amelyek a következők:

Hétköznapokon délelőtt 9 órától délután 1 óráig s délután 4 órától 6 óráig, vasár- és ünnepnapokon pedig délelőtt 10 órától 12-ig.

Az iktató hivatal hétköznapokon 9-től 12-ig és délután 4-től 6-ig, vasár- és ünnepnapokon pedig délelőtt 10-től 11 óráig marad nyitva.

— **A kereskedelmi kamara ülése.** A fiemei kereskedelmi és iparkamara folyó hó 18-án pénteken délután 6 órakor saját helyiségében ülést tart, melynek napirendje a következő:

1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter nyilatkozattétel végett leküldött törvénytervezete a kisbirtokok és az otthon védelméről.

2. A kamara véleményének megnyilvánítása a helyi érdekű vasutakról szóló törvénytervezet reformjáról.

3. A kereskedelmi miniszter átiratban megküldi az új ipartörvényvel a második részét.

4. Ugyanazon minisztérium bekéri a kamara véleményét a vasárnapi munkaszünetről szóló új törvényjavaslatra nézve.

5. Határozathozatal a tervezett új vasúti üzletszabályzat dolgában.

A horvát-szerb koalíció. Zágrábból táviratozzák a „M. T. Irodá"-nak:

A horvát-szerb koalíció végrehajtó-bizottsága vasárnap ülést tartott, amelyen éles és elkeseredett volt a hangulat és a jelenlegi regime elleni elégedetlenség minduntalan kifejezésre jutott. Az ülés lefolyásáról a következő kommunikét tették közzé:

Tekintettel arra a körülményre, hogy Horvátországban változatlanul tart az abszolutikus rendszer, hogy országgyűlés és költészet nélkül kormányozzák az országot, hogy továbbá még a megválasztott képviselőknek is megtiltják népgyűlések egybehívását és ezáltal az alkotmány egyik legszentebb intézményét sértik meg, tekintettel továbbá arra, hogy egy nagyszerb propaganda hazug ürügye alatt egyes személyeket önkényesen fogva tartanak és pedig oly mértékben, hogy az uralkodó rendszer minden ellenzójének személyes szabadsága veszélyeztetve van, elhatározta a végrehajtó bizottság, hogy minél előbb plenáris ülésre hívja össze a horvát-szerb koalíciót, amely behatóan fog tanácskozni az igénybe veendő utokról és módokról és meg fogja határozni azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek a jelenlegi rendszer elleni általános védelemnek törvényes és alkotmányos uton való szervezésre.

— **A gyorsírás elsajátítása érdekében.** Lapunk egy barátja írja a következőket: „A Tengerpart” szeptember 10-iki számában „A tudomány vértanú” című cikkben igen sok

jót és hasznosat mond el a tisztelt szerkesztőség. Különösen abban értek egyet a szerkesztő urral, midőn azt írja, hogy újabb kor újabb eszmeáramlata átalakította a világfelfogásokat és megváltoztatta társadalmunk uralkodó eszméit. De meg ezen eszmeáramlat nem is fog megállni és nagyon sok eszmeaváltozás lesz addig, amíg egy jobb kor bekövetkezik. Ami pedig a tanítási módot illeti, az tényleg régi s ha van is újítás benne, az igen kevés. Ezért azután sok olyant tanul az ifjúság, aminek az életben kevés hasznát veszi és ezért van az, hogy az életnek kell rendszerint az iskola mulasztását pótolni. Mindezzel nem akarunk pálcát törni az iskola felett, mert hiszen az iskola is sok jóra és hasznosra tanít bennünket. De a hasznos dolgok között ott szeretném látni, különösen a fiemei iskolákban, a gyorsírás tanulását is. Mert éppen ennek elsajátításával és megtanulásával törődnek legkevésbé. Pedig a mai társadalmi életben és a jelenlegi nehéz megélhetési viszonyok között éppen ama ismeretekre kell sulyt tennünk, melyek a létfenntartást számukra könnyebbé teszik. Ezért óhajtanám az iskolák igazgatóságát és tanári karát arra kérni, hogy a tanuini vágyó ifjúsággal most kedveltesse meg az életben nélkülözhetetlen gyorsírást, mert ennek nemcsak kint az életben, hanem már itt az iskolában is napról napra nagy hasznát vehetik.

Molnár, felső kereskedelmi iskolai, dr. Kallós, felsőbb leányiskolai és Kőszeghy főgimnáziumi tanár urak, kik a gyorsírásnak buzgó apostolai, serkentsék, buzdítsák a fiatal, tanulni vágyó ifjúságot a gyorsírás megtanulására és törekedjenek lehetőleg oda, hogy végre már Fiumében is legyen az iskolákban gyorsírókör, mint van Magyarországon majdnem minden iskolájában.

Fogjanak tehát össze minél többen a gyorsírás terjesztése és megtanulása érdekében, mert ennek tudása művészet és tudomány, mely az agyat fejleszti és a lelket nemesíti.

„Stenografista.”

— **Hadihajóink utja.** Távirati értesítés szerint a „Kaiserin Elisabeth” hadihajó e hó 12-én Adenbe érkezett, ahonnan 14-én Colombóba utazik. A hajón minden rendben van. — A „Franz Josef I.” hadihajó e hó 7-én mintegy 3 heti tartózkodásra Csingtauba érkezett. A hajón minden rendben van.

— **Nagy átalakulások a kereskedelmi minisztériumban.** Egy fővárosi hetilap írja legutóbbi számában:

Szalay Péter postaigazgatót, bárha ezerszer tagadják is naponta — óránként is, nyugalmába küldték, mert helyet kellett csinálni Csöke Ferenc miniszter tanácsosnak, aki az elnöki ügyosztályt vezeti. Csökének azért kell menni, mert valaha főnöke volt Sztérényinek, aki most főnöke lett. Persze, hogy kényelmetlen lett Sztérényire az egykori titkár.

Csökének ezenfelül még azért is menni kell, mert neki is helyet kell adni valakinek. Ez pedig nem más, mint Szűry János, miniszteri tanácsos, a legfiatalabb tanácsos. Szűryt más, magasabb helyről protezsálták be a kereskedelmi minisztériumba, az iparfejlesztési ügyosztályba. Rosszul jártak vele. Szűry ugyanis puritán ember volt, amit az mutat, hogy a gödöllői villájára kétszer tüztek ki árverést, holott az iparfejlesztési ügyosztály vezetője. Meltóztatnak érteni?

Egyszer azonban Gombás Izsó pozsonyi ügyvédnek kijelentette, hogy nem szereti az ügyvédek, s őt ne is informálják. Ha a fél jön, annak megtesz minden lehetőt, de az ügyvédekét gyomrából nem szereti.

Ez befűtött neki. Azt mondták: antiszemita. Ezért eltávolították. Ugy, hogy felosztják az iparfejlesztési ügyosztályt, Szűry pedig felé bukik, megy a Csöke helyére.

— **Veszélyes robbantások.** Tegnap reggel megjelent a rendőrségen Sterle Lajos fogyasztásiadó-hivatalnok és előadta, hogy csütörtökön délután 7 óra tájban a Rubinich féle munkálatoknál Bergudi mellett minden előirt jelzés nélkül robbantások történtek. A robbantások oly erősek voltak, hogy egyes kődarabok az utcára is estek a járó-kelők életének veszélyeztetésével. Elmondta hogy egy nagy darab kő melléje is esett. Megállapították, hogy a minden előirt jelzés nélkül történt gondatlan robbantásokért Clarich József munkás a felelős.

— **Óriási teknősbéka.** A macarcsai-csatornában a vasárnapi nap folyamán egy gyönyörű, körülbelül 100 kiló súlyú óriási

teknősbékát fogtak. A ritka példányt tegnap átszállították ide a magyar-horvát hajóstársaság „Maros” gőzösén s most a Zichy-mólón mutogatják.

— **Francia hírlapírók a szomszédban.** Az osztrák vasutügyi minisztérium meghívása folytán egy 18 előkelő francia hírlapírókból álló társaság utazta be most Ausztriát. Szombaton és vasárnapon Triesztben voltak és onnan vasárnap este különvonattal Adelsbergbe érkeztek, ahol déli vasut költségén az „Adelsberger Hof”-ban szállásolták el a vendégeket. Tegnap a francia hírlapírók megtekintették az adelsbergi barlangot és azután ugyanazon különvonattal, amelyen jöttek Bécs felé utaztak.

— **Bálna a földközi tengerben.** Csak a napokban láthattuk itt az adriai tengerben fogott valószínű sarkvidéki fókát s most meg olasz halászok egy gyönyörű bálnát fogtak Dél-Olaszország partjainál. Massa Carrarából a híres olasz márványvárosból jelentik ugyanis, hogy a város közelében óriási viharban a hullámok egy hatalmas bálnát vetettek partra. Az olasz halászok észrevették a bálnát és szigonyokkal indultak az állat kézrekerítésére. Sikerült a bálnát megfogniok s megerősíteniök s azután négy erős márványvontató ökörrrel próbálták partra huzni. De dacára annak, hogy körülbelül 50 halász és munkás neki állt a köteleknek, a bálnakolosszus nem mozdult. Kénytelenek voltak tehát a bálnát partron hagyni s ott megerősíteni. Két nappal utóbb egy gőzös erős vontatókötéllal Genuába vonszolta a mosztruózus állatot, ahol el fogják adni. Maga a bálna olaj több ezer lirát ér. Az állat körülbelül 18 méter hosszú és 15000 kilogrammot nyom. Minthogy az olasz vizeken az ilyen fogás ritka, természetesen ezer meg ezer nézője akad a ritka látványosságnak.

— **Ujabb letartóztatások a nagyszerb propaganda ügyében.** Zágrábból jelenti tudósítónk, hogy Ogulin mellett fekvő Jaszenak községben a nagyszerb propagandában való részesség miatt letartóztatták Brodvics Milos földmivest, Tótuskában Milyevics Döme kereskedőt, Zivkovics Gájó péket és Jujaklija Péter kereskedőt, Majur községben pedig Jurics György erdőtisztet. A horvát-szerb koalíció lapjai megjegyzik, hogy ezek a letartóztatások többnyire azokban a kerületekben történnek, ahol a koalíció csekély többségben van.

— **Horvát-olasz csendélet.** Tegnap este 8 óra után egy kocsi robogott át a Corsón. A kocsin ülők horvát dalokat énekeltek, úgy, hogy csakhamar nagy tömeg verődött össze s ebben neki támadtak az éneklőknek. Közben megérkezett egy-két rendőr s bekísérte az éneklőket, ahol lezárták őket. A kocsist azonban szabadon bocsátották.

Hasonló eset történt a Via Governon, ott is letartóztatott tegnap délelben a rendőrség két horvát egyént tisztán azért, mert horvát dalokat énekeltek.

— **Lövöldözés a korcsmában.** Vasárnap este a közeli Kosztrenában a Cosmarich-féle vendéglőben a kosztrenaiak népmulatságot rendeztek. A mulatság eleinte rendben folyt, később azonban csekély összeszólalkozás következtében verekedés támadt, sőt verekedés közben három revolverlövés is dördült el. Wranics József, Randich Henrik és Wranics Mariusz horvát munkások könnyebben megsebesültek, úgy hogy Bacich dr. szusáki orvost kellett hozzájuk hívni. A sebesülteket hazakísérték, egy Bubicich János nevű egyént pedig miután megállapították, hogy ő volt a lövöldöző, letartóztatták.

— **Rablótámadás az utcán.** Kovacsics Henrik kölajfinomítógyári munkás szombaton este 10 óra tájban egy pioppi-i korcsmából hazafelé akart térni midőn az utcán két kollégája megtámadta, melibe ütötte s elrabolt tőle 36 koronát. Kovacsics a támadók ellen megtette a rendőrségnél a büntető főljelentést.

— **Nyolcszáz koronás lopás.** Smerdel József kocsis tegnap főljelentést tett Mitrovich Gusztáv rendőrpáncsnoknál, hogy tőle egy kocsis-barátja 800 koronát lopott. Azt mondja, hogy a csak az illető követhette el a lopást, mert az előző éjszakán vele mulatott korcsmáról-korcsmára. A lopással vádolt kocsist a rendőrség maga elé idézte, de ez határozottan tagadta a tettet. A rendőrség kénytelen volt a gyanúsítottal szabadon bocsátani és az iratokat további vizsgálat végett az ügyészséghez áttenni.

— **Uj fővárosi napilap.** Azt az érdekes hírt kapjuk a fővárosból, hogy a kormány támogatása mellett egy nagyobb szabású új napilap megindítását tervezik, amely az elmaradhatatlan politikai rész mellett főképp a közgazdaságot szolgálja. A lap karácsonyra vagy új évre jelenik meg, nagy terjedelemben és felölelné a „Közszállítási Értesítő” egész anyagát. Célja éppen az volna, hogy a rövid lejáratú pályázati hirdetéseknek ne kelljen a hetenként megjelenő Közszállítási Értesítő megjelenését várni, s a hirdelést függőben tartani. Az új lap megindításának híre a kormánynak a hivatalos hirdetések kiadását illető álláspontját is sejtetni engedi. Beavattottak azt mondják, hogy a kormány a lapok hirdetési zaklútása s az általán-kényszer alól magát függetleníteni akarja, s ezért határozta el, hogy a belőle mindenféle címeken évente kicsikart horribilis összegek egy részén maga ad ki lapot.

E hírt megerősíteni látszik azon értesülésünk, hogy a „Független Magyarország”, melynek kiadója Rónai Mór, valamikor Kossuth Ferenc titkára volt, elvesztette szubvencióját és pedig egyszerre, egyik napról a másikra annyira, hogy választ sem kapott Kossuthhoz írt leveleire. Azóta elienzekei. Az „Egyetértés” is készült hogy régi lepedőformáját felvegye s e célra a kormány hozzájárulását kérte. Ridegen visszautasították. Ezen akadt meg az átalakulás.

A vidéken még szűkebb marku a kormány. Egy befolyásos képviselő krajcáros napilapja sokszori kísérlet után se kapott szubvenciót. Szeptember 12-én döntöttek a m. kir. államvasutaknál a nyomtatványszállítás dolgában, amélg szintén burkolt szubvenció. Itt is leszállították a részesedést s valószínűleg 25 ezer korona helyett 15.000 koronával lesznek kénytelenek megelégedni a nagyobb vidéki lapok is, pld. a „Szegedi Napló.”

Uj támogatója egy van a kormánynak, a klerikális „Magyar Állam”, amely kormánytámogatással ment át Szentkirályi Zoltán 48-as pap-képviselő tulajdonába. Ez az egyetlen lapvásárlás, amit a kormány cselekedett. Most néhányan tul akar adni. A sok ime a jóból is megártott.

Távirat ◀▶ Telefon.

A király elindult Veszprémbe.

BUDAPEST, szept. 15. Ófelsége ma délután 1 óra 25 perckor különvonaton elutazott a veszprémi királygyakorlatokhoz. Ferencz Ferdinánd már délelőtt megérkezett Hajmáskérre, ahol bevárja a királyt és vele együtt folytatja utját Veszprémbe.

A királygyakorlatok.

SZEKESFEHÉRVÁR, szept. 15. Ma délelőtt Frigyes főherceg, Jekelfalussy honvédelmi miniszter, Zichy Aladár a király személye körüli miniszter és Klobucsár tábornok, a honvédség parancsnoka különvonaton ide érkeztek. A hét szalonkocsiból álló különvonat innen tovább megy Veszprémbe a nagygyakorlatok színhelyére.

Halálosan megsebesített tüzer.

LIPPA, szept. 15. Lipppa környékén néhány nap óta a tüzéség katonai gyakorlatokat folytat, melyekhez az előfogatókat a falusi gazdáktól veszi igénybe. Egy ilyen előfogató dolgában Hecht János tüzéségi altiszt Turea György gazdánál járt és az előfogató árán úgy összeszólalkozott a két ember, hogy a gazda Hechtet vasvillával hasba szurta. A tüzer altiszt felépüléséhez nincs remény.

A pátriarka-választás.

KARLÓCA, szept. 15. A pátriarka-választó szerb kongresszus ma ismét megnyílt. A tegnap ideérkezett Günther királyi biztos diszmagyarban megnyitotta kongresszus tanácskozásait és felolvasta a királynak Güntherhez intézett leiratát, melyben értesere adja, hogy a minisztertanács előterjesztésére indítatva érzi magát, hogy a kongresszusnak július 6-iki pátriarka-választását jóvá nem hagyja és elrendeli, hogy a megválasztott egyén kizárásával új választást foganatosítson a kongresszus. A királyi leirat felolvasása után Günther Antal királyi biztos kíséretével együtt eltávozott a teremből. A kongresszus erre elkezdte tanácskozásait. A kongresszusi palota és a királyi biztos lakása

közötti utrészt csendőrség tartja megszállva. A tanácskozó terem karzatai a zsufofasig megteltek.

Az egyetemi tanév megnyitása.

BUDAPEST, szept. 15. Ma délelőtt folyt le a budapesti tudomány-egyetem idei tanévének megnyitása. Az egyetemi templomban ünnepi istentisztelet volt, azután a tanári kar és a hallgatóság összegyűlt az egyetem disztermében, ahol az új rektor, dr. Székely István ünnepélyes felavatása folyt le. Az új rektor magas szárnyalású beszédet mondott.

Gróf és tőzsdebizományos.

BUDAPEST, szept. 15. A budapesti törvényszék vizsgálóbírójánál ma megjelent gróf Esterházy Pál jogtanácsosa és bejelentette, hogy a grófnak Liebermann Pál tőzsdebizományos ellen nemrég tett feljelentése alaptalan és teves, minél fogva, kéri Liebermann szabadlábra helyezését. A bíróság ennek következtében a fogva levő tőzsdebizományost azonnal szabadlábra helyezte.

A miniszterelnök sikkasztója.

BUDAPEST, szept. 15. A budapesti királyi törvényszék vádianácsa ma foglalkozott a huszezer korona elsikkasztásával vádolt Halász Dezső miniszterelnökségi irodatiszt bűnügyével. Halász védőjének dr. Dési Gézának előterjesztésére a vádtanács elrendelte a vádlott elmebeli állapotának megfigyelését.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

VELENCE

HOTEL MODERNE MANIN

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett 120 szobával, lifttel, villanyvilágítással és fürdőkkel mérsékelt áron.

Gambrinus-étterem polgári árakkal

A Kőbányai Polgári Serfözde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Velencét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

Első fiumei magyar uri és női fodrász terem az Adria Palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végeztetnek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

Helyiség változás.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddigi a Via Andrassyban fennállt

kávé- és tejszarnokomat

a Piazza Elisabetta és Via Adamich sarkára (az Adria palotával szemközt) helyeztem át.

A n. é. közönség szives pártfogást kéri tisztelettel. Telefon 534. Fleischhacker C.

Irodai tisztviselői,

ki a magyar és német nyelven kívül némileg az olaszt is bírja, havi 100—140 korona fixummal és gyorsan növekedő mellék jövedelemmel azonnal felvétetik: írásbeli ajánlatok „Jövő” jellegével a kihivatalba intézendők.

Élő virágcsokrot,

koszorut, virágdiszítést bármely alkalomra izlésesen s olcsón készít Kovács Teréz virágkereskedése Fiume, Corsia Deák 30 (az Ossoinak-ház kapubejárójában).

Cserepes növényben nagy választék.

Vegyztisztító és szabóműhelyemet

ház lerombolása miatt áthelyeztem

Via Cappuccini 6.

A n. é. közönség további bizalmát és nagy megrendelését várva tisztelettel

Löwinger Mór.

Levelező-Lap hívásra készséggel házhoz megyek.

Fontos ujítás !!

Számos család régi óhaja teljesül és a nagyérdemű fogyasztó közönség kényelmét szolgálja

Carlo Frisch

szállító cég (Via Alessandrina, Jelcich ház) új vállalata, mely a világhírű

Kőbányai Polgári Serföző r. t.

palacksöreit mindenkinek lakásába költségmentesen szállítja.

Arusítja:

a világos márciusi sört, a kőbányai barátsört és a serfözdenek különleges, a leghíresebb orvos tanároktól ajánlott gyártmányát a

„Szent István” védjegyű Dupla maláta sört.

Rendelések, 12 palackot meghaladó mennyiségben, a nap bármely szakában, gyorsan és gondosan teljesíttetnek.

Dijmentes házhoz szállítás! Kicsinybeni eladás a Via Allessandrina-i raktárhelyiségben.

Ma pont frissen töltött palacksörök.

Fontos ujítás!

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujjonnan érkezett szalma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermek-különlegességek. Panama-kalapok.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon- irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

A serfözde specialitása: Szent István védjegyű Dupla maláta sör.

A serfözde specialitása: Szent István védjegyű Dupla maláta sör.

Telefon sz. 19.

Telefon sz. 19.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés
Via del Pozzo 2 — FIUME — Via del Pozzo 2.
Raktárak Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat vas- és fémáruban, mindenféle szerszámokban és épületvasalásokban.

Feliratok — Másoló prések. — Sulyzók.

Nagy raktár hidas-, tizedes és konyha-mérlegekben
„KOMET” önműködő ajtózáró készülék.

Forgópisztolyok. — Szobapuskák. — Töltények.

II.

Therapia Palace - CIRKVENICÁBAN

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron. Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet, jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság

A mosás akár a tánc,
Fürdőszobába nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
szíved is örül.

Schicht szarvasszappana
ésodlatos, hathatós tisztítóberejét
szükszerű előállításának és a leg-
jobb nyersanyagok leg gondosabb
kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kíméli a kezeket és a fehéremut!
Megtakarít fáradságot és vesződséget!
kíméli eméltfogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!

Tisztasága 30.000 koronával
szavatoltatik.

ABBAZIA VILLA MELANIE

Szabados penzió

Előkelő magyar otthon közvetlenül
a tenger partján saját fürdővel és
kitünő konyhával. — Mérsékelt árak.
Kívánatra díjtalan prospektus.

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrássy I. sz.

az általánosan elis-
mert legolcsóbb be-
vásárlási forrás férfi
és- női divatcikkek
és rövidáruban.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

SPORT VENDEGLŐ
Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.
Izletes magyar konyha. - Kitünő borok.
Kobányai Polgári Sör.
KUMIN FERENCZ vendéglős.

Prodam és Társa Fiume
◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶
Via Adamich I. sz. Via Adamich I. sz.
Villanyos világítási, villánhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések.
Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.
Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.
Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Ha szereti az egészségét,
használjon kizárólag
aluminium konyhadényeket
tisztá alumíniumféméből, a melyekkel fűtő-
anyagban 40% -ot takarít meg.
EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS
LEONESSA VINCENZO
Via Andrássy 17. — FIUME — Via Andrássy 17.

ADRIA ÉTTEREM
— FIUME, —
Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.
A város központjában.
Idegenek találkozó helye.
Kitünő konyha.
Minden időben friss halak.

SAVOY RESTAURANT
Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.
Az előkelő idegenek
találkozó helye.
Luncheon és dîner fix áron
— és étlap szerint. —
Tulajdonos: Leopold Alfréd.

Bonbonnière Möve
—
Előkelő Mulató
—
Abbazia Bristol - szálló
—
Esténcént nemzetközi varieté-
előadások kizárólag elsőrendű
művészi erők felléptével.
—
Kitünő szellőztetés.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet
Nattich Henrik
FIUME, Corso.
Chronometer és műórás.
Genfi és Glashütte-féle
angol különlegességi
gyártmányok.
—
Első fiumei magyar
kárpitos és diszító
Fiume, via Serpentina 20.
Vállal a legegyszerűbbtől a legmoder-
nebb berendezésig minden nemű kárpitos,
diszító és angol börmunkát jutányos árban.
Szives pártfogást kér **Garami József.**
a budapesti Steinschneider udv. szállító
cég volt munkavezetője.

VELENCE - LIDO
PENSION CORNE D'OR
—
Egyetlen nemzetközi családi pen-
zió a Lidon, csendes fekvésben,
gyönyörű kerttel és tágas verandával.
Teljesen zanzari mentes.
Kitünő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember ha-
vában mérsékelt árak valamint szo-
bák ellátás nélkül is.

Villamos vasuti és hajóösszeköttetés.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfete
menni).

VELENCE
BONVECCHIATI
szálló és étterem a Szt.
Márktér közelében.

Uj épület minden kívánt
kényelemmel.

Szobák 2 1/2-3 lirától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitünő kony-
ha mérsékelt áron étlap
szerint.

Tulajdonosok:
Fratelli Scattola.

Grande kávéház
Fiume, Piazza Andrássy
(a Corso végén.)
Elsőrendű kávéház.

Europa kávéház
— Fiume, Adamich-tér és Corso sarkán —
Magyar lapok! — Modern kényelem!

FÉRFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD
és olcsón tisztít s javít szakszerűen
férfi- s női ruhát
RADAKOVICS DÁNIEL FIUME
Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDEGLŐ
Tulajdonos: HOPP VINCE.
Az átutazó közönség különös figyel-
mébe! Kitünő magyar konyha. Kobányai
világos s barna sör. Tiszta fajborok.
Mérsékelt árak.

Felelős szerkesztő: Kovács Ferenc.

NYOMATOTT: A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME.